

bratovščino že starodavno, ki je imela 5 beneficij in sicer 3 v Konjicah, 1 v Bistrici, 1 v Monšpergu, in še malo grajšino. Voditelji te starodavne braterne bili so prošt, 2 dekana, 2 pristava (asistenta) in 2 kuratorja ali oskrbnika. Beneficije ali kaplanije je braterne po večini glasov oddajala, nadškofija v Gorici, kamor je tačas Celje spadalo, je pa volitve potrjevala. Tudi svoja ležeča posestva je predstojništvo braterne samo oskrbljevalo. V svrhu tega je vsako leto meseca maja bil velik zbor v Celji, kjer so se posebno duhovni v velikem številu kot udje te braterne shajali, zato že zdaj ljudje pravijo, da kedar bob cveti, se duhovni v Celji zbirajo.

Pod varstvom imenitnih gospodov bi se ta braterne gotovo bila veselo razširjala, ako ne bi bila nastopila cerkvi sovražna doba Jožefa II., kateri je z odlokom 9. avgusta 1783 ukazal, da imajo vse od cerkve ustanovljene braterne in njihovih shodi nehati. Premoženje celjske žalostne braterne 766 gld. se je porabilo v zidanje tukajšne bolnišnice; vse zaloge in glavnice 5 kaplanij so se prodale in verskemu zakladu (Religionsföndu) izročile, grajšina Novocelje se je prodala in kup menda tudi za bolnišnico obrnil. To je bil hud udarec za braterno. V Celji je bilo komaj še kakih 20 udov, tuji pa niso smeli več dohajati in veliko več jih je vsako leto pomrlo, kakor vnovič pristopilo. Pa prišel je bratarni rešilni angel v pomoč. Rajni A. M. Slomšek, ki so že l. 1829 ud te bratovščine postali, so jo pogube oteli. Po predlogu celjskih duhovnov so se l. 1856 stara pravila spremenila in poseben namen te braterne je sicer zdaj ravno tisti kakor prej, namreč živim izprositi srečno smrtno uro in umrlim večni mir po medsebojnih molitvah, sv. meši in po odpuštkih, s katerimi je papež Klement VIII. 1597 vse ude te braterne za večne čase oblagodil. — Število udov pa je po novih pravilih le do 700 dovoljeno in želja izrečena, da bi posebno domači farani obilno pristopali, in ako kateri domačih udov umrje, se naj brž njegova smrt vodi braterne naznani, da se za nj sv. meša v žalostni kapeli opravi, ter vsi udje za rajnega zveličanje molijo. Stanje bratarnih udov je zdaj blizo tako le: V mestu 168, v okolici celjski 300 in v tujih krajih 245. Slovesno se je tudi letos žalostni petek pri nas obhajal s pridigo in z levitirano sv. mešo; ljudi je bilo veliko nazožih in več 100 jih je pristopilo k mizi Gospodovi. Saj nas pa Bog tudi vsak dan smrtne ure živo spominja, ker je letošnje leto že 91 ljudi za raznimi boleznimi umrlo! Upajmo tedaj, da se ta starodavna braterne v našem mestu med vernimi Slovenci vedno ohrani!

Iz Savinske doline 26. sušca. Dopisu od 9. sušca, v katerem je bilo dokazano, da šolstvo po liberalnem kopitu ne napreduje, ampak hira, se nvrstuje dosledno tudi M. R. . . šola. Ondi je bila oddavna tako imenovana „šola za silo“, katero so žrtvovalni gg. župniki večidel ob svojih stroš-

kih vzdrževali. Tako je šlo vse mirno in dobro do novoliberalne dobe. Zdaj pa, ko so šole od cerkve odcepili, jo hočejo na vsak način tudi tukaj na R. . . Sedanji g. župnik se je že pismeno z okrajnim glavarjem S. . . za vzdržanje cerkvene šole poganjal. Dokler je rajni župan A. L. živel, ki je dobro spoznal, da tukaj v gorati, toliko težavni duhovnji z nekoliko nad 400 duš, po nobenem načinu ne kaže samostalne šole imeti, je g. župnika v tej zadevi tudi krepko podperal in tako je vse pri dobrem ostalo. Ko ta odmrje in drugega iz St. Pavla za župana na R. . . dobijo, zgrabi ta brez pomislika za kopito od liberalcev mu ponujano in hoče tukajšno šolo po njem vstrojiti. Zdaj pa ni šlo več pismeno po vradih, po drugem potu so jo zakrnil. Mogočni župan, ki je to reč s prevzetim kopitom najbrž sam v roke vzel, češ, da jo bode izpeljal, pošlje iz prva svojega svetovaleca k g. župniku s tem, „da bi oni odsihmal le samo krščanski nauk učili, vse drugo pa cerkvenik“. „On bo za šolo preslab“, mu odvrne župnik, „on ni druge šole ko nedeljsko in še to slabo obiskoval, pri vojakihi se pa tudi ni veliko več naučil, znamnje, da komaj za silo pisari. Koliko ste mu pa za to obljubili?“ „10 gld. na leto!“ „Toliko in še več sem jaz (župnik) vašim otrokom izdal za šolska darila na leto! Če je pa temu tako, naj pa bo“, mu govor odseka, iz vsega lahko razumevši, „za kaj da gre“.

Njih izvoljenega učitelja je pa menda med tem modrost kje srečala, da se ni šole lotil, ali zavolj obljubljenega plače 10 gld. na leto, ki se mu menda samemu prepičla dozdeva, ali iz spoznanja, da mu na naukih kakor na učbi celó pomanjkuje, dopisatelju ni znano; ali to je iz vsega tega ne le njemu, ampak tudi drugim jasno, da liberalcem ne more biti nikakor mar za pravi napredek šole, marveč za dosego svojih zakritih namenov: izdreti mladino kakor si boji, če tudi po sili iz rok cerkvenih njim neljubih organov in jo po liberalnem kopitu brezversko obdelati za svojo vse-mogočno državo.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V gosposki zbornici pridejo „verske“ postavice po Veliki noči na dnevni red. Kakor poroča dunajski „Vlksbl.“, je hotela vlada stvar še pred prazniki v obravnavo spraviti, da je pa Schmerling zavrnil ministra Auersperga s tem, da se tako važne postavice ne dajo tako naglo izdelati. — V odboru za te postavice zastopajo peteri udje manjšino, ki bode izrekla, da se reči, o katerih „verske“ postavice govoré, srečno vravnati le dajo v porazumljenju države s cerkvijo, da se žalibog to ni poskusilo in da predložene postavice overajo svobodni razvoj kat. cerkve ter dajejo povod prepirom med državo in cerkvijo.

Razglasilo se je po novinah pismo avstrijskih škofov do vlade zastran „verskih“ postav. Spis, podpisan od 26 škofov (brez goriškega in ljubljanskega) in 6 namestnikov, je prav učeno sestavljen, ko bi le tako silno obširen ne bil. Škofje na Nemškem so ob enaki priliki vselej le kratko in jedernato izrekli svoje misli. Kratko in bolj jasno besedo tudi verno ljudstvo ume in rado bere, kar je veliko vredno. — Ena reč je pa v tej vlogi, kterej posebno slovenski duhovniki pritrditi ne morejo. Po pravici sicer preč. škofi poudarjajo, da je „neoporečeno državljansko vedenje“ pri duhovnikih kot pogoj zadobiti cerkveno službo — nejasna stvar, ki se da na vse strani natezati; prav taka je pa tudi z nasvetom škofov, da bi namreč višji pastirji „nič proti temu ne imeli, ako vlada ugovarja proti duhovniku v zgolj državljanskih (bürgerlich) in političnih rečeh“. — S tem je obsojena pri nas politična svoboda narodnih duhovnikov, ker se narodnost od politike, tudi konservativne, ločiti ne da. Duhovniki imajo volilne pravice, in moder duhovnik, ki pozna silne duševne potrebe ljudstva, ne more z drugo stranko držati pri volitvah, kakor le z narodno-konservativno, ta pa je — proti vladi, ki je našej narodnosti in kat. cerkvi nasprotna, kakor to spričuje spomenica škofov. — Kdor ve, da je dunajski nadškof Rauscher to pismo izdelal, se temu ne more čuditi. Sicer je pa vse na tem, kako da bodo posamesni škofi dejansko branili načela, v pismu izrečena, ako „verske“ predloge postavno veljavo zadobé.

Pri debati o državnem proračunu so samoglavni ustavaki vlado na cedilu pustili, ker so proti ugovoru Poljakov in od ministerske strani sklenili, da se sicer strošek za tehniko v Levovu in za novo poslopje dovoli, pa le proti temu, da se postavodajna pravica zastran te šole deželnemu zboru vzame in državnemu odstopi. — Poslednje poročilo o glasovanji slov. poslancev zastran bogoslovske šole v Inomostu moramo nekoliko popraviti. Zdaj, ko je glasovanje po imenih znano, se kaže, da so glasovali za vladni predlog, da namreč ostane plača profesorjev med rednimi stroški. —

Stroški za naučne namene višjih in nižjih šol zbudili so v zbornici mnogo pritožeb, sklepov in predlogov, kateri jasno kažejo, da se Slovonom v šolah povsod silna krivica godi. Oglasili so se Čehi, Poljaci, Rusini in Slovenci, in soglasno zahtevali: bodite nam v narodnem oziru pravični in spoštujte §. 19. ustava, ki ste ga sami napravili! Pa bilo je večidel vse bob v steno pri nemško-liberalni večini — v jasnem dokazu temu, da so slov. poslani z drugimi vred celó krivo pot nastopili misleč, da jim bode prijateljstvo z nemško-liberalno-ustavaško stranko kot zaželen sad enakopravnost rodilo. Edina goriška poslanca, grof Caronini in Winkler sta nekaj dosegla. Prvi je predlagal, da naj vlada

šolstvo na Goriškem tako vravna, kakor je primerno deželi, v kateri ni ne ene nemške srenje, učni jezik v srednjih šolah je pa izključljivo — nemški. Sprejeto. Drugi je pridobil za istrijanske šole par tisočev več, kakor je bilo v proračunu. — Sprejeti so bili tudi predlogi fin. odbora, da naj vlada pomanjkanju ljudskih učiteljev s tem v okom pride, da bodo učitelji in že tudi pripravniki vojaščine celó oproščeni; da se na treh galiških pripravnicah tudi rusinskemu jeziku zraven poljskega pravica da. — Nasproti so pa liberalni prijatelji odbili dr. Razlagov predlog, da se za šole na Kranjskem 15 namesto 10.000 gl. dovoli, in dr. Vošnjaku, da bi slov. jezik v srednjih šolah in na pripravnici v Mariboru več pravice imel. — „Narodni“ program je toraj pri ustavaški večini celó na cedilu ostal! Pa kaj zato? Slov. poslanci so vendar nekaj dosegli: pokazali so svetu, da so tudi Slovenci liberal, ter ne marajo več za federalistične sanjarije (die „Alte Pr.“).

V delegacije so izvoljeni: za Štajersko Rechbauer in Carneri, namestnik Kellersperg; za Kranjsko Schaffer (Dolff), namestnik Razlag; za Koroško Ritter, namestnik Nischelwitzer; za Goriško Coronini; za Istrijansko Franceschi, za Tržaško Teuschl. — Razun 7 poslancev z Galicije in dra. Oelza s Predarlskega so vsi drugi liberalne korenine, med njimi tudi Herbst in Giskra. Gorjé posebno ministru vojne, Kuhnu, ki pride bajé v delegacijo z dodatno tirjatvijo 8 milijonov! —

Kranjsko. Pol. društvo „Slovenija“ imelo je v nedeljo občni zbor. V novi odbor so voljeni: dr. Bleiweis, dr. Costa, Debevec, Klun, Murnik, Pakič, Pfeifer, dr. Poklukar, Regali in Souvan star. — Po nasvetu dra. Coste pritrdil je zbor enoglasno postopanju grofa Hohenwarta in tovarišev v državnem zboru in predsedniku naročil, da zahvalo društva Hohenwartu telegrafično naznani. — Udje razpuščenega kat. pol. društva pristopili so zdaj „Sloveniji“, ker je blagi naš dr. Bleiweis, kot predsednik, izrekel, da društvo dela od svojega začetka na podlagi sv. kat. vere in pod geslom: „Vse za vero, dom, cesarja!“ To bode tudi zana-prej tako ostalo. — Slava poštenjakom na Kranjskem!

Za poduk in kratek čas.

Snujte „bralne društva“!

Vsak gospodar ve in je prepričan, da se mora njiva o pravem času obsejati, ako hoče ob svojem času kaj žeti; kder se ne seje, se tudi ne žanje, tam je revščina in lakota. Da pa setev zamore lepo rasti, treba polje dobro obdelati in pripraviti, kar se brez truda in dela ne opravi, in slednjič še ostane vspeh vsega delovanja v božjih rokah, od kodar pride blagoslov, da setev lepo raste, zori in polje obilen sad rodi. Vse to velja tudi za duševno polje; tudi tukaj treba sejati